

Ίδε ο άνθρωπος¹.

Με αυτήν τη σκωπτική φράση, εντιμώτατοι άρχοντες και χριστοφόρε λαό του Θεού, παρουσιάζει ο Πιλάτος στον μαινόμενο όγλο των Ιουδαίων, τη δακρύβρεχτη εκείνη ημέρα της Μεγάλης Παρασκευής, τον Θεάνθρωπο Σωτήρα Χριστό.

Είναι ο Απεσταλμένος του Θεού Πατρός, Τον οποίον προκατείγγελαν οι Προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης. Μίλησαν γι Αυτόν δια του σπερματικού λόγου οι αρχαίοι φιλόσοφοι, όπως για παράδειγμα ο Σωκράτης, ο Θαλής, ο Ηράκλειτος, ο Αναξαγόρας.

Στέκεται μπροστά στον άνθρωπο ο Θεάνθρωπος, ο «πάσχων παις» του Προφήτου Ησαΐου², με τον πλούτο της αγάπης Του για το δημιούργημα, προκειμένου να τον σώσει από τη φθορά και τη ματαιότητα, να τον εξαγοράσει από την κατάρα του Νόμου, να καταργήσει το θάνατο που βασίλευε τότε και αθάνατο πλέον να τον ανεβέσει στη μακαριότητα του Ουρανού.

Πρώτον. «Ίδε ο άνθρωπος».

Χωρίς είδος και κάλλος. Λάφυρο της οδύνης και της αισχύνης, που Του προσέφεραν οι άνθρωποι. Στέκεται μπροστά στον Πιλάτο πληρώνοντας το τίμημα της αμαρτίας.

Οι άρχοντες συνήχθησαν εναντίον Του και εναντίον του έργου και της αποστολής Του.

Οι Γραμματείς και οι Φαρισαίοι «δια φθόνον παρέδωκαν αυτόν»³.

Οι Ρωμαίοι στρατιώτες Τον σέρνουν ως ληστή και ως κακούργο, Τον ενδύουν την προφυρά χλαίναν του εμπαιγμού, Τον ραπίζουν και Τον κολαφίζουν. Τοποθετούν στην άχραντη κορυφή Του τον ακάνθινο στέφανο και Του δίνουν ως βασιλικό σκήπτρο τον κάλαμο, για να τους συντρίψει, κατά την έκφραση του Προφήτου, ως σκεύη κεραμέως⁴.

Ο εκλεκτός Του Τον αρνείται και αυτός Τον σώζει με ένα βλέμμα Του⁵.

Ο μαθητής Του Τον προδίδει αντί τριάκοντα αργυρίων.

Οι Δώδεκα συνέκδημοί Του σκορπούν στα ίδια, κυριευμένοι από το φόβο.

Οι ευεργετημένοι αγνωμονούν.

Δεύτερον. «Ίδε ο άνθρωπος».

Είναι η ώρα της πιο φρικτής δοκιμασίας. «Ον εκήρυξεν αμνόν Ησαΐας, έρχεται επί σφαγήν εκούσιον»⁶. Πρέπει να νικήσει την κόλαση των παθών με τον Παράδεισο της αρετής Του, η οποία εκάλυψε τους ουραμούς και κατέστησε καινά τα πάντα.

Υποταγμένος στο θέλημα του Πατρός αναδιπλώνει μπροστά στο λαό Του το κάλλος της αγιότητός Του, και στο όργιο του πάθους και του μίσους αντιπαραβάλλει τον θρίαμβο της αγάπης Του. Γιατί Αυτός είναι η αναμάρτητη αγάπη, είναι η ενυπόστατη αγάπη, είναι η μοναδική αγάπη.

Τρίτον. Η ημέρα αυτή, η τόσο σημαντική της πίστεώς μας, της θυσίας και της αγάπης του Θεού προς τον άνθρωπο, που τόσο βάνανυσα ατιμάζεται στις μέρες μας, είναι συγχρόνως και ημέρα κρίσεως του κόσμου. Ο Σταυρός του Χριστού είναι Σταυρός δικαιοσύνης. Γι αυτό και ψάλλουμε : «Εν μέσω δύο ληστών ζυγός δικαιοσύνης ευρέθη ο Σταυρός σου»⁷.

Ο Χριστός σήμερα στρέφει και πάλι το βλέμμα Του στα πρόσωπά μας και, αντιστρέφοντας το λόγο του Πιλάτου, λέγει στον καθένα μας μυστικά : «Ίδε οι άνθρωποι»!

Αυτοί που επαίρονται για τις επιστημονικές τους κατακτήσεις και την αφθονία των αγαθών τους, αυτοί που κέρδισαν την ύλη και ξέχασαν την αθάνατη ψυχή τους, αυτοί που παραδόθηκαν στη σάρκα και λησμόνησαν το πνεύμα, αυτοί που έχασαν την ανθρωπιά τους και στέγνωσαν στην κυριολεξία από κάθε πνευματική ικμάδα, αυτοί που σταμάτησαν να τροφοδοτούνται από την ζωογόνο Παράδοση της μυστικής αμπέλου που είναι η Εκκλησία,

αυτοί που ακολούθησαν τα μονοπάτια της αθεΐας και της απιστίας, χωρίς να δίνουν πλέον νόημα στη ζωή τους.

Ίδε οι άνθρωποι.

Αυτοί, που έθεσα στη διάθεσή τους όλα τα αγαθά, για να τα απολαμβάνουν με αγάπη και με ισότητα, για να σέβεται ο ένας τον άλλον χρησιμοποιώντας ως μέτρο των σχέσεών τους την αγάπη και τη δικαιοσύνη. Αντί για αυτά τα δύο, επικρατεί ο νόμος του συμφέροντος, οδηγώντας τους στην απληστία και στη θεοποίηση της ύλης.

Ίδε οι άνθρωποι.

Αυτοί, που διαπραγματεύονται την ειρήνη και ζουν συνεχώς με την παρουσία του πολέμου.

Αυτοί, που μιλούν για ελευθερία και για ανθρώπινα δικαιώματα, όμως καταδυναστεύουν και εκμεταλλεύονται τον συνάνθρωπο.

Ίδε οι άνθρωποι.

Αυτοί, που διακηρύσσουν την ειλικρίνεια και την τιμιότητα, αρέσκονται στα λόγια και στις θεωρίες, στην πράξη όμως εφαρμόζουν το ψεύδος και την υποκρισία.

Ίδε οι άνθρωποι.

Αυτοί, που έμαθαν πολλά, στολίσθηκαν με πολλές θεωρίες, έγιναν δήθεν σοφοί και όμως, αρνούνται την ύπαρξή Μου, τη Θεότητά Μου, εμπαίζουν και βλασφημούν το όνομά Μου, αρνούνται την παρουσία του μυστικού σώματός Μου που είναι η Εκκλησία, προτιμούν την ασθένεια, το θάνατο, το σκοτάδι και την αιώνια καταδίκη, παρά τη θεραπεία, τη ζωή, το φως, την αθανασία και την αιώνια απόλαυση.

Αδελφοί μου,

Ίδε ο Θεός!

Μπροστά μας και πάλι απόψε, ταπεινωμένος, Εσταυρωμένος, στο ύψος της τελειότητός Του, που κρατάει όμως στα χέρια Του με τη δύναμη της Θεότητός Του τον κόσμο ολόκληρο, αλλά και τον άδη και το θάνατο, αφού «συνέτριψε πύλας χαλκός και μοχλούς σιδηρούς συνέθλασεν»⁸.

«Εκένωσε τους τάφους ο σταυρωθείς, ουκ ισχύει του θανάτου το κράτος»⁹.

Γι αυτό και θα μπορούσαμε να ονομάσουμε αυτήν τη σημερινή Ακολουθία ως το προζύμι για το πρόσφορο της αναστάσιμης Θείας Λειτουργίας και ως το ζωντανό θυμιατήριο στο οποίο καίει το λιβάνι της πίστεώς μας.

Ας χαμηλώσουμε λοιπόν, απόψε, το βλέμμα μας, όποιοι και αν είμαστε, με οποιαδήποτε θέση και αν έχουμε στο κοινωνικό γίγνεσθαι, μπροστά στο Θεό, που έγινε άνθρωπος για να ξαναβρούμε εμείς οι άνθρωποι το πρωτόκτιστο κάλλος και να φθάσουμε στη θέωση.

Ας χαμηλώσει μαζί μας και ο Διογένης ο Αθηναίος που με το φανάρι, μέρα μεσημέρι με τον ήλιο λάμποντα, αναζητούσε τον Άνθρωπο με πάθος και πόθο.

Ας χαμηλώσουμε το βλέμμα μας και ας Τον προσκυνήσουμε ως Θεό.

Ας Τον πλησιάσουμε ως Λυτρωτή και Σωτήρα.

Ας Του προσφέρουμε τα άνθη της ευλαβείας και της αφοσιώσεώς μας.

Και από τα βάθη της ψυχής μας ας βγει η μυριόστομη δοξολογία: «Δόξα, Κύριε, τω Σταυρώ Σου και τη Αναστάσει Σου»¹⁰.

Σας αγκαλιάζω όλους απόψε, αδελφοί μου, με το πλήρωμα της αγάπης μου και σας εύχομαι πλούσια την ευλογία του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Υποδέχομαι με ιδιαίτερη χαρά τους επισκέπτες μας, που ήρθαν να πάρουν και πάλι φέτος φως από την ολόφωτη Καστοριά, με τους θρύλους και τις ιστορίες,

με τους λογάδες και τους Άρχοντες του Γένους, τους Μάρτυρες και τους Ήρωες, τους Οσίους και τους Δικαίους,

με τους Βυζαντινούς Ναούς, που είναι τόποι άγιοι και ιεροί, Θυσιαστήρια αγιασμένα με τον ιδρώτα και τα δάκρυα αγίων κτιτόρων, που τα διαφύλαξε η ευλάβεια των κατοίκων. Όλοι αυτοί βρίσκονται απόψε μαζί μας σε αυτήν την πνευματική πανδαισία.

Η σκέψη μου ακόμη τρέχει, μα πολύ περισσότερο η προσευχή μου, στους δύο φυλακισμένους Έλληνες Αξιωματικούς, που βρίσκονται στη γείτονα χώρα. Τους εύχομαι να έχουν θάρρος, ανδρεία και γενναιότητα, που ταιριάζει σε Ορθοδόξους Έλληνες Αξιωματικούς, που ξέρουν να αγαπούν το Χριστό και την πατρίδα. Τους συνοδεύουν οι ολοκάριδες ευχές μας, ώστε γρήγορα να τους έχουμε κοντά μας.

Καλή Αντάμωση, αδελφοί μου, στο πανηγύρι της Αναστάσεως.

Καλή συνάντηση στο θρίαμβο της νίκης κατά του θανάτου.

Καλή Ανάσταση.

Έχετε την καρδιά μου και την αγάπη μου.

¹ Ιω. 19,5

² περιγραφή Ησ. 52,13-53,12

³ Ματθ. 27,18

- 4 Ψαλμ. 2,9
- 5 Λουκ. 22,61
- 6 Αίνου Όρθρου Μεγάλης Πέμπτης
- 7 Τροπάριον Θ 'Ωρας
- 8 Ψαλμ. 106,16
- 9 Στιχηρά Εσπερινού Μεγ. Σαββάτου
- 10 ο.π.